

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

7 aprilie 2022^{*i}

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Directiva 2011/83/UE – Articolul 8 alineatul (2) – Contracte la distanță încheiate prin mijloace electronice – Obligații de informare care îi incumbă comerciantului – Activarea unui buton sau a unei funcții similare destinate să efectueze comanda ce implică o obligație de plată – Formulare neambiguă corespunzătoare mențiunii «comandă ce implică o obligație de plată» – Luarea în considerare numai a mențiunii care figurează pe butonul sau pe funcția similară în vederea aprecierii caracterului similar al unei astfel de formule”

În cauza C-249/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Amtsgericht Bottrop (Tribunalul Districtual Bottrop, Germania), prin decizia din 24 martie 2021, primită de Curte la 21 aprilie 2021, în procedura

Fuhrmann-2-GmbH

împotriva

B.,

CURTEA (camera a opta),

compusă din domnul N. Jääskinen, președinte de cameră, domnii M. Safjan (raportor) și M. Gavalec, judecători,

avocat general: L. Medina,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Fuhrmann-2-GmbH, de C. Ewen, Rechtsanwalt;
- pentru Comisia Europeană, de I. Rubene și M. Kellerbauer, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2011, L 304, p. 64).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Fuhrmann-2-GmbH, pe de o parte, și B., pe de altă parte, în legătură cu încheierea sau cu nu a unui contract de cazare între aceste două persoane.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (4), (5), (7) și (39) ale Directivei 2011/83 au următorul cuprins:
    - „(4) În conformitate cu articolul 26 alineatul (2) din TFUE, piața internă este concepută să cuprindă un spațiu fără frontiere interne, în care sunt garantate libera circulație a mărfurilor și serviciilor, precum și libertatea de stabilire. Armonizarea anumitor aspecte în materie de contracte cu consumatorii negociate la distanță și în afara spațiilor comerciale este necesară pentru promovarea unei piețe interne reale a consumatorilor care să mențină echilibrul corect între un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și competitivitatea întreprinderilor, asigurând în același timp respectarea principiului subsidiarității.
    - (5) [...] [...] armonizarea completă a informațiilor destinate consumatorilor și a drepturilor de retragere din contractele la distanță și din cele negociate în afara spațiilor comerciale va contribui la un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și la o mai bună funcționare a pieței interne a raporturilor între comercianți și consumatori.
- [...]
- (7) Armonizarea deplină a unor aspecte cheie de reglementare ar trebui să crească în mod semnificativ securitatea juridică, atât pentru consumatori, cât și pentru comercianți. Atât consumatorii, cât și comercianții ar trebui să poată, astfel, să se sprijine pe un cadru de reglementare unic, bazat pe concepte juridice clar definite, care să reglementeze anumite aspecte ale raporturilor dintre comercianți și consumatori în cadrul Uniunii. Efectul unei astfel de armonizări ar trebui să fie eliminarea barierelor care își au originea în fragmentarea normelor și definitivarea pieței interne în acest domeniu. Barierele respective pot fi eliminate numai prin stabilirea unor norme uniforme la nivelul Uniunii. În plus, consumatorii ar trebui să beneficieze de un nivel comun ridicat de protecție în întreaga Uniune.

[...]

(39) Este important ca, în cazul contractelor la distanță încheiate prin intermediul unor site-uri Internet, consumatorul să poată citi și înțelege integral elementele principale ale contractului, înainte de a face comanda. În acest scop, ar trebui prevăzut în prezenta directivă ca respectivele elemente să fie afișate în imediata apropiere a confirmării solicitate pentru efectuarea comenzii. Este de asemenea important să se garanteze că, în astfel de situații, consumatorul dispune de posibilitatea de a stabili care este momentul în care își asumă obligația de a plăti comerciantului. În consecință, consumatorului ar trebui să i se atragă atenția, în mod specific, printr-o formulare lipsită de ambiguitate, asupra faptului că efectuarea comenzii atrage după sine obligația de a plăti comerciantului.”

4 Articolul 1 din această directivă prevede:

„Obiectivul prezentei directive este acela ca, prin atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin mărirea gradului de similitudine dintre anumite aspecte ale actelor cu putere de lege și ale actelor administrative ale statelor membre privind contractele încheiate între consumatori și comercianți.”

5 Articolul 2 din directiva menționată prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

7. «contract la distanță» înseamnă orice contract încheiat între comerciant și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestare de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul;

[...]”

6 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Prezenta directivă se aplică, conform condițiilor și în limitele stabilite în dispozițiile sale, oricărui contract încheiat între un comerciant și un consumator. Ea se aplică și contractelor de furnizare a apei, gazelor, energiei electrice sau încălzirii centralizate, inclusiv de către furnizorii publici, în măsura în care aceste utilități sunt furnizate pe bază contractuală.”

7 Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2011/83 are următorul cuprins:

„Înainte ca un contract la distanță sau negociat în afara spațiilor comerciale sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, comerciantul trebuie să îi furnizeze consumatorului următoarele informații în mod clar și inteligibil:

(a) principalele caracteristici ale bunurilor sau serviciilor, în mod corespunzător cu mediul de comunicare și cu bunurile sau serviciile în cauză;

[...]

(e) prețul total al bunurilor și serviciilor cu toate taxele incluse sau, în cazul în care prețul nu poate fi calculat în dinainte în mod rezonabil dată fiind natura bunurilor sau a serviciilor, modalitatea de calcul al prețului și, după caz, toate costurile suplimentare de transport, de livrare, taxele poștale sau de orice altă natură sau, în cazul în care acestea nu pot fi calculate dinainte în mod rezonabil, menționarea faptului că aceste costuri suplimentare ar putea fi suportate de consumator; în cazul unui contract pe durată nedeterminată sau al unui contract care include un abonament, prețul total va include costurile totale pe perioada de facturare. În cazul în care aceste contracte sunt taxate la un tarif fix, prețul total va cuprinde și costurile lunare totale. În cazul în care costul total nu poate fi calculat dinainte, ar trebui indicat modul în care se calculează prețul;

[...]

(o) durata contractului, după caz, sau, dacă contractul este încheiat pe durată nedeterminată sau urmează să fie prelungit în mod automat, condițiile de reziliere a contractului;

(p) acolo unde este cazul, durata minimă de valabilitate a obligațiilor care revin consumatorului conform contractului;

[...]”

8 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Condiții de formă pentru contractele la distanță”, prevede la alineatul (2):

„Dacă un contract la distanță care urmează să fie încheiat prin mijloace electronice obligă consumatorul să plătească, comerciantul aduce la cunoștința consumatorului de o manieră clară și foarte vizibilă, imediat înainte ca acesta să facă comanda, informațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) literele (a), (e), (o) și (p).

Comerciantul se asigură că consumatorul confirmă explicit, atunci când face comanda, că această comandă implică o obligație de a plăti. Dacă pentru a face comanda este necesar să se activeze un buton sau o funcție similară, butonul sau funcția similară sunt etichetate de o manieră lizibilă doar cu mențiunea „comandă ce implică o obligație de plată” sau o formulare neambiguă corespunzătoare, care să indice că a face comanda implică obligația de a plăti comerciantului. Dacă comerciantul încalcă prezentul paragraf, consumatorul nu are nicio obligație în temeiul contractului sau al comenzii.”

Dreptul german

9 Articolul 312j alineatele 3 și 4 din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”) prevede:

„(3) În cazul contractelor [de consum prin mijloace electronice privind o prestație cu titlu oneros furnizată de comerciant], comerciantul trebuie să conceapă situația de comandă astfel încât consumatorul, la efectuarea comenzii, să recunoască în mod explicit că se supune unei obligații de plată. Atunci când comanda este efectuată prin intermediul unui buton, obligația comerciantului menționată în prima teză este îndeplinită numai în cazul în care butonul este etichetat de o manieră lizibilă doar cu mențiunea «comandă ce implică o obligație de plată» sau o formulare neambiguă corespunzătoare.

(4) Contractele [de consum prin mijloace electronice privind o prestație cu titlu oneros furnizată de comerciant] iau naștere numai în cazul în care comerciantul îndeplinește obligația care îi revine în temeiul alineatului 3.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 10 Fuhrmann-2 este o societate de drept german care este proprietara hotelului Goldener Anker la Krummhörn-Greetsiel (Germania). Camerele acestui hotel pot fi închiriate, printre altele, prin intermediul site-ului internet www.booking.com, o platformă de rezervare, printre altele, de locuri de cazare online.
- 11 La 19 iulie 2018, B., care are calitatea de consumator, a consultat acest site internet pentru a căuta camere de hotel în Krummhörn-Greetsiel pentru perioada cuprinsă între 28 mai 2019 și 2 iunie 2019. Printre rezultatele afișate ale căutării se aflau camerele hotelului Goldener Anker. B. a făcut apoi clic pe imaginea corespunzând acestui hotel, ceea ce a dus la afișarea camerelor disponibile, precum și a informațiilor suplimentare referitoare, printre altele, la facilitățile și la prețurile oferite de hotelul respectiv pentru perioada selectată. După ce a decis să rezerve patru camere duble, B., după ce a clicat pe butonul „rezervați”, a furnizat datele sale personale, precum și numele persoanelor care îl însoțesc înainte de a accesa un buton purtând mențiunea „finalizare rezervare”.
- 12 B. nu s-a prezentat la 28 mai 2019 la hotelul Goldener Anker.
- 13 Prin scrisoarea din 29 mai 2019, Fuhrmann-2 a facturat, în conformitate cu condițiile sale generale, cheltuieli de anulare lui B. în valoare de 2 240 de euro, stabilindu-i un termen de cinci zile lucrătoare pentru a plăti această sumă. B. nu a plătit această sumă. B. nu a plătit suma solicitată.
- 14 Fuhrmann-2 a sesizat instanța de trimitere, Amtsgericht Bottrop (Tribunalul Districtual Bottrop, Germania), în vederea recuperării acestei sume. În susținerea acțiunii formulate, Fuhrmann-2 apreciază că, prin intermediul site-ului internet www.booking.com, B. a încheiat cu ea un contract de cazare pentru mai multe camere ale hotelului său pentru perioada cuprinsă între 28 mai 2019 și 2 iunie 2019. Aceasta consideră în special că mențiunea „finalizare rezervare”, pe care operatorul acestui site internet a ales să o înscrie pe butonul de rezervare, îndeplinește obligația prevăzută la articolul 312 alineatul 3 din BGB, care impune comerciantului să includă în butonul de plasare a comenzii mențiunea lizibilă cu ușurință „comandă ce implică o obligație de plată” sau o formulare neambiguă corespunzătoare. În aceste condiții, B. ar fi obligat să îi plătească o indemnizație de anulare în cuantum de 2 240 de euro.
- 15 Instanța de trimitere arată că succesul acțiunii în justiție formulate de Fuhrmann-2 depinde de aspectul dacă, având în vedere mențiunea „finalizare rezervare” care figurează pe butonul de rezervare de pe site-ul internet www.booking.com, se poate considera că a fost îndeplinită obligația prevăzută la articolul 312 alineatul 3 din BGB, care transpune în dreptul german articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83. În cazul unui răspuns afirmativ, aceasta ar implica, în temeiul articolului 312j alineatul 4 din BGB, că un contract de cazare a fost încheiat în mod valabil între părți și că Fuhrmann-2 poate solicita în mod întemeiat indemnizația de anulare.

- 16 Instanța de trimitere precizează că o altă instanță germană a statuat că trebuie să se ia în considerare toate împrejurările care însoțesc procesul de comandă și în special modul de concepere al acestuia din urmă pentru a stabili dacă o mențiune precum cea utilizată de operatorul site-ului internet www.booking.com constituie o formulare neambiguă corespunzătoare cu mențiunea „comandă ce implică o obligație de plată”, prevăzută la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf a doua teză din Directiva 2011/83.
- 17 Având în vedere modul de redactare a acestei dispoziții, instanța de trimitere are totuși îndoieli cu privire la abordarea reținută de această instanță germană și tinde să considere că din mențiunea înscrisă pe butonul însuși trebuie să rezulte că, prin activarea acestuia din urmă, consumatorul este conștient de faptul că se supune unei obligații de plată constrângătoare din punct de vedere juridic. Or, în cadrul acestei ultime abordări, instanța de trimitere consideră că termenul „rezervare” care figurează în mențiunea „finalizare rezervare” nu este, în limbajul curent, asociat în mod necesar obligației de plată a unei contraprestații financiare, ci este de asemenea utilizat adeseori ca sinonim pentru „precomandă sau programare gratuită.” Prin urmare, ar trebui să se concluzioneze că, în speță, obligația prevăzută la articolul 312j alineatul 3 a doua teză din BGB nu a fost îndeplinită.
- 18 În aceste condiții, Amtsgericht Bottrop (Tribunalul Districtual din Bottrop) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva [2011/83] trebuie interpretat în sensul că, pentru a răspunde la întrebarea dacă un buton sau o funcție similară, a căror activare face parte dintr-un proces de efectuare a unei comenzi în cadrul unui contract la distanță care urmează să fie încheiat prin mijloace electronice, în sensul prevăzut de primul paragraf al acestei dispoziții, și care nu sunt etichetate cu mențiunea «comandă ce implică o obligație de plată», sunt etichetate cu o formulare neambiguă corespunzătoare care să indice că a face comanda implică obligația de a plăti comerciantului, se ia în considerare exclusiv etichetarea butonului sau a funcției corespunzătoare?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 19 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili, în cadrul unui proces efectuare a comenzii referitor la încheierea unui contract la distanță prin mijloace electronice, dacă o formulă înscrisă pe butonul de comandă sau pe o funcție similară, cum ar fi formula „finalizare rezervare”, este „corespunzătoare” mențiunii „comandă ce implică o obligație de plată”, în sensul acestei dispoziții, trebuie să se aibă în vedere doar mențiunea care figurează pe acest buton sau pe această funcție similară sau trebuie de asemenea să se țină cont de împrejurările care însoțesc procesul de comandă.
- 20 Trebuie subliniat cu titlu prealabil că contractele la distanță sunt definite, în temeiul articolului 2 punctul 7 din Directiva 2011/83, ca fiind „orice contract încheiat între comerciant și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestare de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul”. Rezultă de aici că un contract de servicii încheiat între un comerciant și un consumator pe o platformă de rezervare online de locuri de cazare precum cea în discuție în

litigiul principal intră în sfera noțiunii de „contract la distanță” și, prin urmare, în lipsa aplicării excluderilor prevăzute la articolul 3 alineatele (2)-(4) din Directiva 2011/83, în domeniul de aplicare al acestei directive, astfel cum este definit la articolul 3 alineatul (1) din aceasta.

- 21 Pe de altă parte, trebuie amintit că, astfel cum reiese din articolul 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia din urmă, respectiva directivă urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, asigurând informarea și securitatea acestora în tranzacțiile cu comercianții. În plus, protecția consumatorilor în politicile Uniunii este consacrată la articolul 169 TFUE, precum și la articolul 38 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Hotărârea din 10 iulie 2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, punctul 39).
- 22 Având în vedere acest obiectiv, articolul 8 din Directiva 2011/83 impune comerciantului un anumit număr de condiții de formă privind contractele la distanță, astfel cum indică titlul acestei dispoziții. Alineatul (2) al acestui articol prevede astfel diferite obligații care revin comerciantului atunci când, precum în cauza principală, contractul la distanță este încheiat prin mijloace electronice și este însoțit de o obligație de plată pentru consumator.
- 23 Potrivit articolului 8 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 2011/83, comerciantul trebuie să aducă la cunoștința consumatorului de o manieră clară și foarte vizibilă, imediat înainte ca acesta să facă comanda, informațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) literele (a), (e), (o) și (p) din această directivă și care privesc în esență principalele caracteristici ale bunurilor sau ale serviciului în discuție, prețul total, durata contractului, precum și, dacă este cazul, durata minimă de valabilitate a obligațiilor care revin consumatorului.
- 24 Articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 prevede, la rândul său, că comerciantul trebuie să se asigure că consumatorul confirmă explicit, atunci când face comanda, că această comandă implică o obligație de a plăti. Această dispoziție precizează că, în cazul în care activarea unui buton sau a unei funcții similare este necesară pentru efectuarea comenzii, butonul sau funcția similară trebuie să fie etichetate de o manieră lizibilă doar cu mențiunea „comandă ce implică o obligație de plată” sau o formulare neambiguă corespunzătoare, care să indice că a face comanda implică obligația de a plăti comerciantului, în caz contrar consumatorul respectiv nu are nicio obligație în temeiul contractului sau al comenzii.
- 25 Din cele trei puncte anterioare din prezenta hotărâre reiese că, atunci când un contract la distanță este încheiat prin mijloace electronice prin intermediul unui proces de efectuare a comenzii și este însoțit de o obligație de plată pentru consumator, comerciantul trebuie, pe de o parte, să furnizeze acestui consumator, imediat înainte de efectuarea comenzii, informațiile esențiale referitoare la contract și, pe de altă parte, să informeze în mod explicit consumatorul respectiv că, prin efectuarea comenzii, acesta din urmă este ținut de o obligație de plată.
- 26 În ceea ce privește această din urmă obligație, reiese din modul clar de redactare a articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf a doua teză din Directiva 2011/83 că butonul de comandă sau funcția similară trebuie etichetate de o manieră lizibilă și neambiguă care să indice că a face comanda implică obligația de a plăti comerciantului. Deși această dispoziție menționează formula „comandă ce implică o obligație de plată”, reiese de asemenea din modul său de redactare că această din urmă formulă are caracter exemplificativ și că statele membre sunt autorizate să admită utilizarea de către comerciant a oricărei alte formulări corespunzătoare, cu condiția ca aceasta să fie neambiguă în ceea ce privește nașterea obligației respective.

- 27 Prin urmare, în cazul în care, precum în speță, o reglementare națională care urmărește să transpună această dispoziție nu conține, la fel ca directiva însăși, exemple precise de formulări corespunzătoare, comercianții sunt liberi să recurgă la orice mențiune la alegerea lor, cu condiția să reiasă fără ambiguitate din această mențiune că consumatorul este ținut de o obligație de plată din momentul în care activează butonul de comandă sau funcția similară.
- 28 Pe de altă parte, reiese de asemenea cu claritate din modul de redactare a articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf a doua teză din Directiva 2011/83 coroborat cu termenul „explicit” prevăzut la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf prima teză din aceasta că butonul sau funcția similară sunt cele care trebuie să cuprindă formula prevăzută la această dispoziție, astfel încât, ținând seama și de ceea ce s-a indicat la punctul precedent din prezenta hotărâre, trebuie luată în considerare numai mențiunea care figurează pe acest buton sau pe această funcție similară pentru a stabili dacă respectivul comerciant și-a îndeplinit obligația care îi revine de a se asigura că consumatorul confirmă explicit, atunci când face comanda, că această comandă implică o obligație de a plăti.
- 29 Această interpretare este confirmată de considerentul (39) al Directivei 2011/83, ale cărui ultime două teze precizează că atenția consumatorului trebuie atrasă în mod special, printr-o formulare lipsită de ambiguitate și, prin urmare, fără nicio referire la o apreciere globală a circumstanțelor, asupra faptului că asupra faptului că efectuarea comenzii atrage după sine obligația de plată, astfel încât acesta poate stabili astfel în mod precis momentul în care își asumă această obligație.
- 30 Interpretarea menționată este de asemenea confirmată de obiectivul urmărit de Directiva 2011/83, care constă în garantarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor în materie de informare, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 21 din prezenta hotărâre. Astfel, este necesar să se arate că finalizarea unui proces de comandă care determină o obligație de plată pentru consumator este o etapă fundamentală, întrucât implică faptul că consumatorul acceptă să fie ținut nu numai de contractul la distanță, ci și de această obligație. Prin urmare, a considera că, prin activarea unui buton sau a unei funcții similare, consumatorul ar trebui să deducă din împrejurările acestui proces că se angajează în mod obligatoriu să plătească, în condițiile în care mențiunea care figurează pe acest buton sau pe această funcție nu îi permite să identifice astfel de consecințe cu o certitudine absolută ar însemna să se aducă atingere acestui obiectiv.
- 31 Pe de altă parte, deși Curtea a statuat că, în interpretarea dispozițiilor Directivei 2011/83, trebuie să se asigure, astfel cum se arată în considerentul (4) al acestei directive, un echilibru corect între un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și competitivitatea întreprinderilor, respectând, în același timp, libertatea de a desfășura o activitate comercială a întreprinzătorului, astfel cum este consacrată la articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, punctul 44 și jurisprudența citată), este necesar să se constate că o asemenea evaluare comparativă nu este pertinentă în speță, dat fiind că redactarea sau modificarea unei mențiuni care figurează pe un buton sau pe o funcție de comandă electronică nu implică nicio sarcină semnificativă de natură să afecteze competitivitatea sau libertatea de a desfășura o activitate comercială a profesioniștilor în cauză.
- 32 Ținând seama de considerațiile expuse la punctul 26 din prezenta hotărâre, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, în cauza principală, formularea „finalizare rezervare” poate fi considerată, în limba germană, având în vedere doar termenii utilizați de această formulă și independent de circumstanțele care însoțesc procesul de rezervare, ca fiind corespunzătoare mențiunii „comandă ce implică o obligație de plată” prevăzută la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83. Deși această verificare revine exclusiv instanței de trimitere,

Curtea, pronunțându-se asupra trimiterii preliminare, poate să ofere totuși, dacă este cazul, precizări menite să orienteze instanța națională în decizia sa (Hotărârea din 3 februarie 2021, FIGC și Consorzio Ge.Se.Av., C-155/19 și C-156/19, EU:C:2021:88, punctul 59 și jurisprudența citată).

- 33 În această privință, instanța de trimitere va trebui să verifice printre altele dacă termenul „rezervare” este, în limba germană, atât în limbajul curent, cât și în percepția consumatorului mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, asociat în mod necesar și sistematic la nașterea unei obligații de plată. În cazul unui răspuns negativ, s-ar impune constatarea caracterului ambiguu al expresiei „finalizare rezervare”, astfel încât această expresie nu ar putea fi considerată ca fiind o formulare corespunzătoare mențiunii „comandă ce implică o obligație de plată”, prevăzută la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83.
- 34 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili, în cadrul unui proces de efectuare a comenzii referitor la încheierea unui contract la distanță prin mijloace electronice, dacă o formulă înscrisă pe butonul de comandă sau pe o funcție similară, cum ar fi formula „finalizare rezervare”, este „corespunzătoare” mențiunii „comandă ce implică o obligație de plată”, în sensul acestei dispoziții, trebuie să se aibă în vedere doar mențiunea care figurează pe acest buton sau pe această funcție similară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 35 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili, în cadrul unui proces de efectuare a comenzii referitor la încheierea unui contract la distanță prin mijloace electronice, dacă o formulă înscrisă pe butonul de comandă sau pe o funcție similară, cum ar fi formula „finalizare rezervare”, este „corespunzătoare” mențiunii „comandă ce implică o obligație de plată”, în sensul acestei dispoziții, trebuie să se aibă în vedere doar mențiunea care figurează pe acest buton sau pe această funcție similară.

Semnături

¹ Punctul 28 din prezentul text a făcut obiectul unor modificări de ordin lingvistic ulterior primei publicări.